

Aldersmærkerne

Medierådet for børn og unge

1 Sådan bruger du aldersmærkerne på tv, streaming og i biografen

Film, serier og programmer må godt være både spændende og uhyggelige at se - også for børn. Men de skal ikke overskride børnenes grænser, og når udsendelsen er slut, så skal det uhyggelige også være forbi. Derfor aldersmærkes film, serier og programmer, så børn, unge og voksne har
5 noget at støtte sig til, når de skal vælge indhold både på tv, streaming og i biografen.

De fire aldersgrænser

- Tilladt for alle
- Frarådes børn under 7 år
- Tilladt for børn fra 11 år
- 10 • Tilladt for børn fra 15 år

En film, der er "tilladt for alle", kan sagtens være både uforståelig og kedelig for de små. Mærkerne er altså langt fra en anbefaling. De fortæller, at programmet indeholder elementer, der kan virke skræmmende på børn, som er yngre end den mærkede alder. Hvis et program fx vurderes at

kunne virke skræmmende på børn under 9 år, så vil det få aldersmærket 11 år.

- 15 Aldersmærkerne viser, om en film, et serieafsnit eller et program kan være skadeligt for børn at se. Mærkerne siger ikke noget om, hvem der er målgruppen for programmet eller om det vil være sjovt for børnene at se.

Et program med et alvorligt tema, fx flygtninge, kan sagtens få mærkningen 7 år, hvis programets grundstemning og virkemidler ikke vurderes at virke skræmmende på børn under 7 år.

- 20 Du kender dit barn bedst, så tag udgangspunkt i dit barn, når I vælger film og programmer.

Aldersmærkninger skal beskytte børn fra skadelige oplevelser

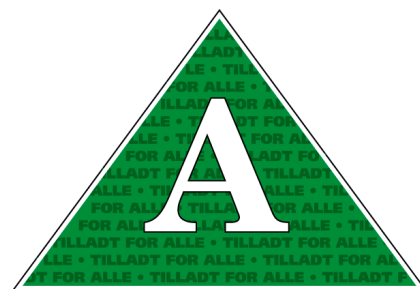
- Børn udvikler deres mediekompetencer med alderen. De får bedre forståelse for forskellige genrer og bliver mere modstandsdygtige. Frem til 15-års-alderen har børn markant anderledes grænser end voksne, for hvad der virker ubehageligt og skræmmende at se. Netop derfor mærkes film og programmer med vejledende aldersmærker indtil til denne alder.

I takt med at børn bliver ældre, udvikler de deres forudsætninger for at forstå film og programmer. De mindste skal helst have programmer i et roligt tempo med få, mindre konflikter, der forløses hurtigt. Gradvist bliver børn mere reflekterede omkring det, der sker på skærmen, og grænserne, for hvad der virker skræmmende, ændrer sig.

- 30 Her kan du læse mere om de fire aldersgrænser.

Tilladt for alle

- Når børn er mellem 0 og 3 år opleves verden sanseligt, og de små bliver gradvist bedre til at danne begreber om ting og til at sætte ord på. Allerede som spæde danner børn begreber om f.eks. ansigtsudtryks betydninger, og efterhånden bliver deres afkodninger mere nuancerede.

- De helt små børn ser ikke film og tv selv, men udsættes i det daglige for medieudbud i form af fx streaming i hjemmet eller i babybio. Spædbørn reagerer ikke på historiers indhold, men høje, pludselige og disharmoniske lyde og hurtigt klippede billeder kan være ubehagelige for spædbørn, da deres sanseapparat gradvist vænnes til hurtigt skiftende indtryk. De oplever ikke former, farver, lyde, smagsindtryk og berøring som noget udefrakommende, der skaber behag eller ubehag.

Sanseindtryk opleves som behag eller ubehag i sig selv.

I takt med at børns sprog udvikles, bliver det muligt at sætte ord på oplevelser og ting, samt at dele disse oplevelser med andre. Børnene forholder sig i stigende grad til indholdet, men de orienterer sig stadig overvejende i forhold til intensitet, rytme, størrelse og bevægelsesmønstre. Eksempelvis opleves billedet før og efter zoom forskelligt, fordi de ikke nødvendigvis opfatter bevægelsen i zoomet. Det samme gælder klip fra ét tempo til et andet, selvom det er med de samme figurer.

Jo mindre børn er, desto sværere har de ved at overskue hele programmer, og de oplever enkelt-scener som små historier. Derfor kan film og programmer med mange dramatiske scener, cliff-hangers eller skift i intensitet være skræmmende for de små. Samtidig kan andres reaktioner, som latter, begejstring osv. betyde, at scenerne virker mindre voldsomt på de yngste, fordi de i høj grad orienterer sig i forhold til andre mennesker.

I takt med stigende erfaring med verden og sproglig udvikling danner det typiske barn flere grundlæggende begreber. Fx bliver begrebet ”mor” sammensat af erfaringer først med barnets egen mor og siden med andre mødre, som barnet møder. For de mindste børn opleves en mor på film som repræsentant for barnets egen mor, og hvis en mor dør på film, kan det opleves som et følelsesmæssigt og fysisk tab. Ligeledes vil børn identificere sig så stærkt med andre børn på skærmen, at deres vanskeligheder opleves som noget, der sker for dem selv.

Selvom de yngste børn har en tendens til at blive forskrækkede over dramatiske indslag, har hele programmets tone alligevel en betydning. En kort dramatisk hændelse, som f.eks. et skænderi, trækker ikke nødvendigvis vurderingen op, hvis programmet generelt er fortalt i et roligt tempo. Især ikke hvis spændingen forløses inden for scenens rammer.

Frarådes børn under 7 år

Overgangen fra førskole til skole er en stor omvæltning i børns hverdagsliv, hvilket også har betydning for deres kognitive, holdningsmæssige og følelsesmæssige udvikling. De bliver optaget af ligheder og forskelle, udforsker verden i detaljer og udvikler teorier om sammenhænge. De lever sig ind i film og programmets historier og fordyber sig i detaljer.

I den tidlige del af perioden tages mange ting for givet: Hekse, trolde, flyvende rensdyr og UFOer har samme virkelighedsværdi som det, der sker i skolen. Gradvist lærer børn at distancere sig fra

tydeligt urealistiske fænomener på skærmen ved at sætte ord på.

Børn i alderen 7-10 år kan overskue længere sekvenser og i nogle tilfælde en hel film. De forsøger at skabe mening mellem del og helhed. Derfor er dramatiske eller actionprægede enkeltscener ikke ⁷⁵ længere så skræmmende, hvis blot det ender i en positiv tone.

Ved hjælp af sproget kan børn opdele og analysere og derved adskille sig selv fra figurer i f.eks. tegnefilm, som de tidligt bliver fortrolige med. Hvis programmernes effekter eller temaer bliver for overvældende, kan de blive skræmte, fordi de så glemmer de nye meningsskabende strategier og falder tilbage på de følelsesbaserede strategier, som dominerede, da de var yngre.

⁸⁰ Børn i denne aldersgruppe kan med andre ord benytte sproget som hjælpemiddel til at skabe distance og få mulighed for at forholde sig til de udtryk, de møder. Det gælder dog kun for historier, begivenheder og erfaringer, der ligner noget, de har nogenlunde kendskab til i forvejen, så de har noget at sammenligne med.

Børn kan klare mere udfordrende historier og stærkere virkemidler, hvis de foregår i et kendt ⁸⁵ univers, end hvis de foregår i et fremmed univers. Tilsvarende kan de forholde sig til fremmed-artede universer, hvis temaer eller virkemidler er genkendelige. Hvis der derimod ikke er noget sammenligningsgrundlag, kan det første møde komme til at blive bestemmende for, hvordan barnet forholder sig til lignende erfaringer i fremtiden.

Børn i alderen 7-10 år har et ret omfattende kendskab til kulturfænomener, som hele tiden ⁹⁰ nuanceres og udvides. De forholder sig seriøst til historierne på film og tv, og deres sociale omverden har afgørende indflydelse på, hvad de vurderer som rigtigt, virkeligt, godt eller skidt: De voksne og børn, som betyder noget for barnet – det gælder også personer og figurer på film og tv – bruger barnet til at få en fornemmelse for, hvad der er rigtigt og forkert her i livet.

Børn i denne aldersgruppe tager emner som livets udslettelse, menneskers ondskab og kriges ⁹⁵ rædsler meget bogstaveligt, og skildringer deraf kan gøre så dybt indtryk, at det påvirker barnets tænkning fremover. De voldsomme emner er en del af virkeligheden, men de kan alligevel ryste barnet i forestillingen om, at livet er nogenlunde sikkert, at voksne er til at regne med, og at tingene ordner sig i den sidste ende. På den måde kan skildringer af de alvorlige emner få en negativ indflydelse på barnets hverdagsliv.

¹⁰⁰ De ældste i denne aldersgruppe vil i stigende grad forholde sig kritisk til voksnes autoriteter. De

tager ikke alt for givet, og de har opnået et ret omfattende mediekendskab. Her vokser kritiske potentialer frem – også i forhold til film og programmer – og børnene forholder sig mere og mere reflekterende til, om form, virkemidler og handling virker realistiske.

Tilladt for børn fra 11 år

- 105 I alderen 11-14 år bliver identitets spørgsmål presserende. Kroppen begynder at forandre sig, selvoplevelsen udvikles, ligesom relationer til andre nære personer ændrer sig, og flere nye relationer etableres. De påtrængende spørgsmål handler om, hvordan barnet eller den unge tager sig ud i egne og andres øjne, og hvilke relationer og fællesskaber barnet indgår i eller ønsker at indgå i.

Børn i denne alder bliver i stigende grad i stand til at koble detaljer til overordnede mønstre og at veksle fokus mellem del og helhed. Børnene opstiller teorier og principper om verden og kan kombinere og relatere det, de oplever på film og i programmer til andre erfaringer.

- 115 Børn i denne alder kan opleve og forstå egne erfaringer på en ny måde gennem film og programmer. De kan ændre forståelse om sammenhænge og kan i en vis udstrækning evaluere og kontrollere deres forståelse og oplevelse. Hvis effekter eller temaer overvælder dem, kan børnene også finde tilbage til tidligere velfungerende og meningsskabende strategier.

- Det er vigtigt for de større børns udvikling at skabe sig selv som mennesker, og her bliver 120 løsrivelse fra forældrene et stort tema. Forældrene er på en gang begrænsende og livsnødvendige for de store børn og unge. Det mest interessante i verden er relationerne til de andre: vennerne, veninderne, det andet køn, samt livsanskuelser og spørgsmål om godt og ondt. Fokus i denne alder er kort sagt relationer, krop, seksualitet, værdier og etik.

- Skæve relationer, umenneskelighed, misbrug, undertrykkelse af andre, voksnes begær og 125 seksualitet kan have stor og alvorlig indflydelse på det projekt, der handler om at skabe sig selv. De kan gøre så stort indtryk, at de udløser voldsomme følelser og bliver definerende for børnenes fremtidige tænkning og følelser.

Tilladt for børn fra 15 år

- Unge over 15 år er medievante og fortrolige med de fleste genrer og virkemidler. De unge har 130 opnået sikkerhed i at kombinere dele og helheder samt at skabe mening i nye erfaringer med udgangspunkt i andre, ikke helt lignende erfaringer. De unge har redskaber til at forstå og forholde

sig til egne oplevelser og kontekster, filmiske effekter, genrer og forskellige former for symboler og referencer. Samtidig kan de unge forholde sig til overvældende fremstillinger af temaer som vold, sex, krig, misbrug, liv og død, naturkatastrofer osv. Selvom filmiske temaer og virkemidler stadig kan udløse stærke følelser og forvirring, vil de unge kunne forholde sig reflekterende til, at filmen eller programmet er skabt til det formål. På det tidspunkt vil de unge også ud fra kendskabet til egne begrænsninger være i stand til at vælge medieoplevelsen fra.

